

Gyógyszerészet

A MAGYAR GYÓGYSZERÉSZETI TÁRSASÁG LAPJA

Felelős szerkesztő: DR. BRANTNER ANTAL

Szerkesztők:

CSAPÓ ZOLTÁN, DUDITS ISTVÁN, DR. KOVÁCS LÁSZLÓ és DR. VINCZE ZOLTÁN

28. évfolyam

Technikai szerkesztő: LÁNG MIKLÓS

1984. október

10. SZÁM

A magyar katonai gyógyszerészet

DR. KURUCZ TIBOR

A Magyar Néphadsereg katonai gyógyszerészetének állományát hivatásos és polgári állományú gyógyszerészek képzik, akik a diploma megszerzését követően lépnek szolgálatba. Az általános gyógyszerészeti ismereteken kívül egy sor katonai és katonaegészségügyi ismeretet kell elsajátítaniuk. Ehhez meghatározott tanfolyamok elvégzése nyújt lehetőséget. Ezen felül a vezető beosztású katonagyógyszerészek katonaeorvosi-akadémiai továbbképzésen vesznek részt.

Katonagyógyszerészetünk arculatát a Magyar Néphadsereg egészségügyi szolgálatára háruló feladatok formálják. Hasonlóan más, korszerű hadseregekhez, alapvető követelmény a tömeges sérült ellátás elveinek, rendszerének és formáinak megfelelő szintű ismerete.

A katonai gyógyszerészetünkre háruló többi feladat tömören, a fentiek figyelembevételével a következőkben foglalható össze:

1. Katonai gyógyszertárak és egészségügyi anyagraktárak vezetése.

2. A katonaegészségügyi szolgálat gyógyító és megelőző munkájának biztosítása, ellátás mindenféle egészségügyi anyaggal (a gyógyszereken kívül ez magában foglalja az orvosi módszereket, orvosi és egészségügyi technikai eszközöket stb.). Az ezzel kapcsolatos munka felöleli a szükségletek tervezését, beszerzését, minőségi átvételét, tárolását is.

3. Táborigyógyszertárak és gyógyszerészeti laboratóriumok (elsősorban gyógyszeres technológiai és gyógyszerellenőrző) tervezése.

4. Tartalékos gyógyszerészek kiképzése, részvétel a gyógyszerészhallgatók honvédelmi (katasztrófa medicina) oktatásában, illetve gyógyszerészek speciális továbbképzésében.

5. A korábbi háborúk, továbbá napjaink természeti és más eredetű katasztrófáinak tanulmányozása, más szóval azok egészségügyi, gyógyszerésze-

ti vonatkozású tapasztalatainak feldolgozása és értékelése. A nemzetközi gyógyszerészeti és katonagyógyszerészeti irodalom figyelése.

6. Meghatározott kutatási és fejlesztési feladatok megoldása, ami elsősorban a gyógyszerészeti technológiát, az egészségügyi szervezést és a gyógyszerellenőrzést érinti.

7. Különösen fontos feladatot képez az orvos és gyógyszerészeti tudományok eredményeinek folyamatos tanulmányozása és azok megfelelő adaptálása a katonaegészségügy, katonagyógyszerészet számára. Ez érinti mindenekelőtt a gyógyszerészeti technológia egyes területeit, a gyógyszerek stabilitásának kérdéseit, s nem utolsósorban az úgynevezett „kettős rendeltetésű” orvosi és egészségügyi technikai eszközök fejlesztését (utóbbiakhoz mindenekelőtt, a tömeges sérült ellátásánál alkalmazott diagnosztikai készülékek, terápiás eszközök, a sérült szállítás korszerű eszközei tartoznak).

8. A gyógyszerek (egészségügyi készletek) megővése különleges körülmények között, speciális károsító tényezők elleni védelme. Az egészségügyi anyagok különböző eszközökkel és módszerekkel történő szállításának szervezése. Az együttműködés szervezése és formáinak kidolgozása az állami egészségügyi szolgálat illetékes szerveivel, rendkívüli helyzetet véve tekintetbe.

Katonagyógyszerészetünk tevékenységével szemben az egyik lényeges követelmény, hogy biztosítsa az állami, polgári gyógyszerészet követelményeinek, azaz a mindenkori Magyar Gyógyszerkönyv, Formulae Normales, gyógyszerrendelési útmutatók stb. maradéktalan érvényesítését a Magyar Néphadsereg egészségügyi szolgálatának munkájában.

Sokoldalú és eredményes együttműködést folytat a magyar gyógyszerészet igazgatási szerveivel, oktatási, tudományos intézményeivel. Mindez alapvetően hozzá járult ahhoz is, hogy korszerű szinten

nagyfokú egységesítést sikerült elérni — többek között a polgári védelmet tekintve — a gyógyszerészet olyan területein mint a gyógyszer stb. jegyzék („essential drugs list”) azonos készletképzési és ellátási elvek egységesítése.

Az említett együttműködés kiemelkedő eredményének tekintendő az is, hogy az új Magyar Gyógyszerkönyv, FONO magában, foglalja azon előírásokat, cikkelyeket is, amelyek honvédelmi, katonaegészségügyi, illetve polgári védelmi szempontból is jelentőséggel bírnak.

Néphadseregünk, a Magyar Néphadsereg egészségügyi szolgálatának vezetése minden feltételt biztosít a katonagyógyszerészet terén végzendő tudományos munkához. Ezt igazolják a katonagyógyszerészek által megvédett tudományos munkák, értekezések, közlemények, elsősorban a gyógyszerészeti technológia, egészségügyi szervezés, toxikológia területén. Az elmúlt évtizedben több magyar katonagyógyszerész nyert egyetemi tanári címet és tanszékvezetői beosztást.

Az előzőekben vázoltaknak megfelelően beszélhetünk katonagyógyszerészetünk szakosodásáról is, s ezt alátámasztja azon kollégák tevékenysége, akik kiemelkedő eredményeket értek el a katonai toxikológia, sugárbiológia, közegészségügyi-járványügyi laboratóriumi munka, klinikai laboratóriumi kutatások, munka területén.

A katonagyógyszerészetre háruló feladatok párhuzamosan jelentkeznek a korszerű katonaeorvosi kutatások, szervezési, ellátási elvek fejlődésével. Abból kiindulva, hogy a katonaegészségügyi szol-

gálatnak képesnek kell lenni, rövid idő alatt nagyszámú, súlyos, kombinált illetve polytraumatizált sérült ellátásra, szükségessé válik az ezzel összefüggő gyógyszerelés és gyógyszerellátás kérdéseinek vizsgálata és megoldása. A szóbanforgó sérültek ellátásánál, kezdve az első, életmentő orvosi segítségnyújtás szakaszától, egyidőben sokféle készítmény magas dózisban történő alkalmazásával kell számolni. Mindez együttesen szükségessé teszi, hogy kellő figyelmet fordítsunk az ilyen körülmények között várható interakciók, mellékhatások fellépésére, azok kivédésére. Gyakorlatilag a hivatásos és tartalékos gyógyszerészeket fel kell készíteni arra is, hogy ilyen vonatkozásban megfelelő, azonnali tájékoztatást tudjanak nyújtani a sérültek ellátását végző orvosoknak s ahhoz megfelelő segédletekkel útmutatókkal rendelkeznek. Különösen fontos ez rendkívüli, katasztrófa helyzetben, amikor nemcsak sebészek vesznek részt a sérültek életmentő orvosi ellátásban.

Összességében megállapítható, hogy néphadseregünkben a katonagyógyszerészet lényeges elemét képezi a korszerű katonaegészségügynek. Ehhez biztosítva vannak a szükséges feltételek, nemcsak az ellátás, hanem a szervezés, tudományos kutatás, fejlesztés lehetőségei is. Az eddig elért eredmények számos tekintetben azon felettébb eredményes együttműködésnek is köszönhetőek, ami katonagyógyszerészetünk és az állami gyógyszerészet, a hazai ipar, továbbá a Magyar Gyógyszerészeti Társaság között az elmúlt évtizedekben kialakult.

(Magyar Néphadsereg — HM — Budapest, Dózsa György út 49/a. — 1134)

ACÉLNÁL ERŐSEBB SZÉNSZÁLAK. *ibf*: ÖAZ 37, (12), 242 (1983). Az NSZK-beli Karlsruhe atommagkutató intézetében olyan szupervezető szálat készítettek, amelyeknek húzási szilárdsága kétszerese az acélnak. Ezek extrém vékony szénszálak, amelyek a niobiumnak szén—nitrogénnel képezett rendkívül nagy vezetőképeségű vegyületének rétegével vannak bevonva. Remény van rá, hogy a jövőben ilyen szupervezetők alkalmazásával lényeges előrelépés történhet fúziós reaktorok mágnesének építésekor. Az új szálat eddig el nem ért módon egyesítik magukban a mechanikai szilárdság, az áramvezetés és a technikai feldolgozhatóság követelményeit (1121).

R. B.

A MÁJÁTÜLTETÉSEK JÖVŐJE. *dgk*: ÖAZ 37 (12), 242 (1983). Számos elképzelhető esetben azon hiúsul meg egy májnak az átültetése, hogy a donortól kapott szerv legfeljebb 8—10 órán át tartható el anélkül, hogy működőképességét elveszítsé. Jelentések szerint most a kolni egyetem kutatói — egyelőre állatkísérletek során — olyan új eljárást dolgoztak ki, amely ezen kritikus idő meghosszabbítását a jövőben — emberi máj-átültetések során is — lehetővé teszi. Íme a legfontosabb

eredmények patkányoknál: amennyiben az állatok az új máj beültetése után hat hónapot túléltek, azokat a szerveket találták a legjobb állapotban levőknek, amelyeket előzetesen — a kivétel és beültetés között — legfeljebb 12 órán át tárolták. De a 18 órán át konzervált májjal történt átültetések eredményei is biztatóak voltak, amennyiben ezeknek is mintegy a felénél két hónapi túlélést észleltek (1122).

R. B.

DOHÁNYZÓ KÖRNYEZET ÁRT A GYERMEKEK NÖVEKEDÉSÉNEK. *DG.*: ÖAZ. 37. (12), 242 (1983). Egy angliai tanulmány szerint a dohányfüsttel érintkező gyermekek növekedése lassúbb, mint a nem dohányzó környezetben élő társaiké. Különböző orvosok megvizsgáltak 6 és 7 év közötti gyermekeket és egyértelműen megállapították az összefüggést a gyermekek növekedése és a családban élő dohányosok száma között. Az már korábbi vizsgálatok során beigazolódott, hogy a terhesség ideje alatt dohányzó anyák csecsemői kisebb testsúllyal jönnek a világra, ezáltal betegségekre fogékonyabbak és növekedésük is elmarad a nemdohányzó anyák gyermekei mögött (1123).

R. B.